

Máme Doktrínu Armády ČR, ale ...

Plnou pravdu mají autoři článku „Otazníky vojenského umění“ z prvního čísla Vojenských rozhledů z letošního roku, když na straně 17 uvádějí: „V posledních letech z institucí, které jsou zřejmě potřebné pro cílený rozvoj vojenského umění, zůstal pomník po generálporučíku doc. Ing. Františku Podešvovi, CSc., který ve svém nezměrném úsilí napomohl vypracování Doktríny Armády ČR“. Velice trefně, možná i nechtěně, ztotožnili onu instituci s jediným konkrétním jménem. Ano, dnes již zrušené pracoviště operačních výzkumů, po převážnou dobu ve složení 1+1 (z toho jedna sekretářka), vyprodukovalo dokument, který má co říci k rozvoji vojenského umění. Intenzitu práce pana generála mohu potvrdit z mých příležitostných návštěv jeho pracoviště.

V této souvislosti mne napadá jedno srovnání. Pokud by takto pracovaly různé tvůrčí týmy, byli bychom v teorii vojenského umění dále než nyní. Podle kritéria kvality a množství práce (měřeno jednoduše smysluplností a myšlenkovou úrovní stránek textu) by zřejmě měly v porovnání s výše uvedenou institucí v současnosti fungující týmy dosti těžkou pozici.

Vrátím se však k nadpisu článku. Měl jsem možnost v průběhu zpracování doktríny vznášet připomínky k jejímu obsahu. Bohužel, byly realizovány jen v nepatrné výši. Nyní, kdy je doktrína publikovaná, si dovoluji své tehdejší připomínky zveřejnit v tomto krátkém článku. Vyzývá mne (i kohokoliv jiného) k tomuto počínu i její samotný text, kde se na straně 21 Vojenských rozhledů č. 1/2001 píše:

„Tato doktrína není považována ani za neomylnou či dogmatickou, ale měla by být respektována. Předpokládá tvůrčí přístup při aplikaci v ní uvedených poznatků. Je mnohostranná, ale současně poskytuje východiska pro řešení konkrétních úkolů. Není souhrnem příkazů, ale dává doporučení a návod k možnému řešení. Poskytuje prostor pro diskuzi uvnitř i vně armády a měla by být podporována její konstruktivní kritika a hodnocení.“

K celkové koncepci

Podle mého názoru je koncepce doktríny postavena na bázi jakési učebnice vojenského, resp. operačního umění. Při pročítání kapitol 3 až 7 se o tomto tvrzení můžete sami přesvědčit. Podstata mé tehdejší připomínky spočívala v tvrzení, že Doktrína Armády ČR by neměla vysvětlovat základní kategorie a principy použití vojenských sil, ale předmětem jejího zájmu by měla být Armáda ČR a její použití při plnění úkolů, které jsou před armádu postaveny našimi zákony, závaznými smlouvami a aktuálními potřebami.

Podle zákona č. 219/1999 Sb. o ozbrojených silách České má Armáda ČR jako **základní úkol** - připravovat se k obraně České republiky a bránit ji proti vnějšímu napadení, dále má plnit úkoly vyplývající z mezinárodních smluvních závazků České republiky o společné obraně proti napadení, spolupracovat s cizími ozbrojenými silami

na základě mezinárodních smluv, podílet se na činnostech mezinárodních organizací ve prospěch míru účastí na mírových operacích, záchranných a humanitárních akcích, a konečně zúčastňovat se vojenských cvičení spolu s cizími ozbrojenými silami na území České republiky nebo v zahraničí.

Mimo to stanovuje možnost armádu použít ke střežení objektů důležitých pro obranu státu, k plnění úkolů Policie České republiky při zajišťování ochrany státních hranic nebo k plnění úkolů služby pořádkové policie, anebo ochranné služby, k záchranným pracím při pohromách nebo při jiných závažných situacích ohrožujících životy, zdraví, značné majetkové hodnoty nebo životní prostředí, k odstranění jiného hrozícího nebezpečí za použití vojenské techniky, k letecké přepravě ústavních činitelů a k některým dalším úkolům.

Aniž bychom se museli opírat o jiné, např. vrcholové bezpečnostní dokumenty typu „Bezpečnostní strategie České republiky“ nebo připravovanou „Strategii vojenské obrany České republiky“, které jsou víceméně aplikací tohoto zákona v rovině vojenskopolitické a deklarativní, bylo by potřebné způsob plnění uvedených úkolů objasnit, alespoň v obecných rysech. Podle mého názoru to má právě řešit Doktrína Armády ČR.

Něco málo k obsahu

Abych byl lépe pochopen, uvedu příklady řešení, tedy i možného obsahu doktríny. Při objasňování základního úkolu armády (tj. připravovat se k obraně České republiky a bránit ji proti vnějšímu napadení, plnit úkoly vyplývající z mezinárodních smluvních závazků České republiky o společné obraně proti napadení) jde o způsob klasického použití armády při vojenském ohrožení území České republiky, kterékoli členské země NATO, tedy území NATO. Jde o aplikaci čl. 5 Severoatlantické smlouvy a z hlediska „Strategické koncepce NATO“ i o způsob bojového nasazení aliančních vojsk mimo čl. 5 výše uvedené smlouvy.

Důstojník naší armády by se měl, podle mého názoru, studiem doktríny dozvědět „co“ bude jeho složka, jeho druh vojska, jeho velitelství v těchto situacích provádět a hlavně „jak“ to bude realizovat, jaké součinnostní vazby bude muset respektovat apod. Bezesporu by měla tato kapitola řešit základní možné varianty:

- **variantu A** - nejsložitější, kdy se teritorium státu bude nacházet v bojové zóně nebo na rozhraní bojové a podpůrné zóny ozbrojeného konfliktu,
- **variantu B** - také velmi složitou, kdy se Česká republika bude nacházet v podpůrné zóně ozbrojeného konfliktu a
- **variantu C** - relativně méně náročnou, kdy bude konflikt od území státu vzdálen tak, že budeme hovořit o komunikační zóně.

Principy a hlavní zásady plnění tohoto úkolu jednotlivými soudobými složkami AČR by se v každé z uvedených variant kumulovaly zřejmě do tří základních oblastí úkolů:

1. Úkolů spojených s vyčleněním kontingentu sil do aliančního uskupení a hlavně jeho následného všestranného zabezpečování (mobilizační rozvinování, přesun kontingentu do určeného prostoru, veškeré otázky zabezpečení, civilně-vojenská

spolupráce vycházející z pobytu vojsk na cizím území, velení a součinnostní vazby mezi národním a mezinárodním aliančním velením a činností vojsk apod.).

2. Úkolů spojených s poskytováním vojenských opatření podpory hostitelskou zemí (doplňování potřebných vojsk výběrovým způsobem, otázky zabezpečení pozemních sil z hlediska přesunu, ubytování, rozmístění, logistické podpory, obdobně by se řešily i otázky zabezpečení letectva spojenců atd.).

3. Úkolů k obraně a ochraně teritoria České republiky (opět mobilizační rozvinování vojsk, obrana a ochrana důležitých objektů, zajištění státních hranic - od asistence až po obranu vybraných úseků, ničení výsadků a diverzních skupin apod.).

Kromě uvedených by se zřejmě realizovaly, a tedy v doktríně objasnily i další nejmenované úkoly související s poskytováním podpory Policie ČR při udržování pořádku a bezpečnosti na teritoriu a integrovaného záchranného systému ČR při záchrane životů a majetku.

V další kapitole by doktrína řešila způsob podílu na činnostech mezinárodních organizací ve prospěch míru účastí na mírových operacích, záchranných a humanitárních akcích obdobným způsobem. Důstojník naší armády by měl po prostudování kapitoly získat základní přehled o cíli, úkolech v misi, velení a zabezpečení. V dalších kapitolách by takovýmto způsobem byly objasněny zbývající úkoly armády v míře odrážející jejich význam.

A co ostatní kapitoly?

Vzpomínám si, že jsem měl námitky k obsahu první kapitoly v tom smyslu, že sama doktrína nemá hovořit o významu doktríny. Do druhé kapitoly bych raději místo uvedeného obsahu rozpracoval jiná východiska. Kontury jsem naznačil v předešlé části. Podle mého názoru jsou rozhodujícím východiskem **úkoly**, které mají být plněny a **podmínky**, za kterých se úkoly budou připravovat a realizovat. Obsah kapitoly osm a devět se nejvíce blíží mým představám o Doktríně Armády ČR. Některá ustanovení, např. stať pod nadpisem „Úloha Armády České republiky při zajišťování národních úkolů obrany a bezpečnosti státu“ (str. 63 VR 1/2001) by spíše měla patřit na jednu z čelních stran dokumentu. Jiné statě bych vůbec do doktríny nezahrnoval (např. „Odpovědnost za zajišťování národních úkolů obrany“ na str. 62-63, „Přízpůsobivost Armády ČR novým potřebám“, „Efektivní využití zdrojů a prostředků“ na str. 66-67 a „Orgány národního velení a jejich odpovědnosti“ na str. 69-70.

Závěrem

Samozřejmě bych byl rád, kdyby moje kritika byla chápána jako kritika „konstruktivní“. Vůbec nemíním svými názory snižovat vysoce záslužnou práci hlavního zpracovatele a všech jeho spolupracovníků, včetně oponentů. Společná alianční publikace (AJP-01), Doktrína pozemních sil (ATP-35) nebo Doktrína vzdušných sil (ATP-33) jsou doktríny NATO, tedy i naše. Doktrína Armády ČR by, podle mého názoru, měla řešit otázky v převážné míře národního charakteru ve vazbě na Alianci. Ne opačně.

Použitá literatura:

- Doktrína Armády ČR, Vojenské rozhledy č. 1/2001, str. 20-70.